# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 21ης Σεπτεμβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-124/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Sozialgericht Münster (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**Carl Borawitz**

και

**Landesversicherungsanstalt Westfalen,**

παρισταμένης της:

**Bundesrepublik Deutschland,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως και ιδίως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, P. J. G. Kapteyn και A. La Pergola, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Hillenkamp, νομικό σύμβουλο, και την N. Yerrell, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένη στη Νομική Υπηρεσία,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με διάταξη της 12ης Μαρτίου 1999, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Απριλίου 1999, το Sozialgericht Münster υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συν-

θήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως και ιδίως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του C. Borawitz και της Landesversicherungsanstalt Westfalen (στο εξής: LVA) λόγω της αρνήσεως της τελευταίας να του καταβάλει συμπλήρωμα συντάξεως αναπηρίας.

**Το κοινοτικό δίκαιο**

3 Το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) ορίζει τα εξής:

«1. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας εξασφαλίζεται το αργότερο κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

2. Συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

(...)»

4 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1945/93 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1993 (ΕΕ L 181, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθιερώνει, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως:

«Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη, και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

5 Προκειμένου περί του ύψους των παροχών που καταβάλλει ένα κράτος μέλος στον δικαιούχο ο οποίος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος, το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Εκτός αν ο παρών κανονισμός προβλέπει άλλως, οι εις χρήμα παροχές αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, οι συντάξεις εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικής ασθένειας και τα επιδόματα θανάτου που αποκτώνται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών δεν δύνανται να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση, κατάσχεση επειδή ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο όπου ευρίσκεται ο φορέας οφειλέτης.»

6 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138),

όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1945/93 (στο εξής: κανονισμός 574/72), περιλαμβάνει, στον τίτλο IV, κεφάλαιο 3, ένα τμήμα σχετικά με την καταβολή των παροχών, το οποίο τιτλοφορείται: «Αναπηρία, γήρας και θάνατος (συντάξεις)». Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 58, που φέρει τον τίτλο «Ανάληψη των εξόδων που αναλογούν στην καταβολή των παροχών», προβλέπει τα εξής:

«Τα σχετικά με την καταβολή των παροχών έξοδα, κυρίως τα ταχυδρομικά και τραπεζικά έξοδα, δύνανται να αναλαμβάνονται από τον καταβάλλοντα οργανισμό παρά των δικαιούχων, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον οργανισμό αυτό.»

**Το γερμανικό δίκαιο**

7 Το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του Sechstes Buch des Sozialgesetzbuches — SGB VI — (έκτο βιβλίο του κώδικα κοινωνικής νομοθεσίας, στο εξής: SGB VI) αφορά το ελάχιστο ποσό το οποίο πρέπει να υπερβαίνει μια παροχή ώστε να πραγματοποιηθεί η αναδρομική πληρωμή της. Διακρίνοντας ανάλογα με το αν το ποσό καταβάλλεται στη Γερμανία ή στην αλλοδαπή, η διάταξη αυτή προβλέπει τα εξής:

«Τα ποσά των αναδρομικών πληρωμών που δεν υπερβαίνουν

1. το ένα δέκατο της τρέχουσας αξίας της συντάξεως στην περίπτωση καταβολών που πρέπει να πραγματοποιηθούν στη Γερμανία,

2. τα τρία δέκατα της τρέχουσας αξίας της συντάξεως στην περίπτωση καταβολών που πρέπει να πραγματοποιηθούν στην αλλοδαπή

δεν καταβάλλονται.»

8 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η διάταξη αυτή θεσπίστηκε, με ισχύ από 1ης Ιουλίου 1993, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο τα διοικητικά και λογιστικά έξοδα να υπερβαίνουν το ποσό των συμπληρωματικών πληρωμών.

9 Πρέπει, επιπλέον, να διευκρινιστεί ότι η έκφραση «τρέχουσα αξία της συντάξεως» συνιστά αριθμό αναφοράς ο οποίος δεν αντιστοιχεί στο ύψος της συντάξεως.

**Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

10 Ο C. Borawitz, ο οποίος γεννήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 1930, λαμβάνει, από την 1η Αυγούστου 1993, μηνιαία σύνταξη αναπηρίας ύψους 660,63 γερμανικών μάρκων (DEM) που του χορήγησε η LVA. Με έγγραφο της 20ής Ιουνίου 1995, η LVA πληροφόρησε τον C. Borawitz ότι το ποσό αυτό θα ανερχόταν, από την 1η Σεπτεμβρίου 1995, σε ύψος 663,94 DEM, κατ' εφαρμογήν του Rentenanpassungsgesetz (γερμανικού νόμου περί αυξήσεως των συντάξεων).

11 Την ίδια ημερομηνία, η LVA πληροφόρησε τον C. Borawitz ότι υφίστατο, για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουλίου έως 31 Αυγούστου 1995, δικαίωμα για συ-

μπληρωματικό ποσό ύψους 6,62 DEM. Πρόσθεσε, εντούτοις, ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 118, παράγραφος 2a, του SGB VI, το ποσό αυτό δεν θα μπορούσε να καταβληθεί εφόσον, αφενός, δεν υπερέβαινε τα 3/10 της τρέχουσας αξίας της συντάξεως αναπηρίας (ήτοι 13,80 DEM) και, αφετέρου, κατά τα εν λόγω διαστήματα, ο C. Borawitz κατοικούσε στις Κάτω Χώρες. Είναι σαφές ότι το εν λόγω ποσό υπερβαίνει το «εθνικό» όριο του 1/10 της τρέχουσας αξίας της συντάξεως αναπηρίας του C. Borawitz (ήτοι 4,60 DEM).

12 Επομένως, εφόσον δεν έλαβε το συμπληρωματικό ποσό, ο C. Borawitz άσκησε διοικητική προσφυγή ενώπιον της LVA, με την οποία ισχυρίστηκε ότι η διάκριση στην οποία προβαίνει η γερμανική νομοθεσία μεταξύ των καταβολών που πραγματοποιούνται στη Γερμανία και των καταβολών που πραγματοποιούνται στα άλλα κράτη μέλη συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 3 του κανονισμού 1408/71.

13 Με απόφαση της 16ης Απριλίου 1996, η επιτροπή προσφυγών της LVA απέρριψε την προσφυγή αυτή για τον λόγο ότι το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του SGB VI δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Πράγματι, το άρθρο αυτό αφορά τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη και περιορίζουν, τροποποιούν, αναστέλλουν, καταργούν τις παροχές ή επιβάλλουν κατάσχεση αυτών, στοιχεία τα οποία, κατά την LVA, δεν παρουσιάζει το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του SGB VI.

14 Στις 3 Μαΐου 1996, ο C. Borawitz προσέφυγε στο Sozialgericht Münster. Η προσεπικληθείσα Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ισχυρίστηκε κατ' ουσίαν ότι το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του SGB VI δεν διακρίνει μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών και ότι η μόνη διάκριση που γίνεται αφορά τις καταβολές ανάλογα με το αν πραγματοποιούνται στη Γερμανία ή σε άλλα κράτη μέλη (καταβολές οι οποίες, στην πράξη, αφορούν συχνά ή στην πλειονότητα των περιπτώσεων Γερμανούς υπηκόους).

15 Επιπλέον, η παρεμβαίνουσα επισήμανε ότι το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του SGB VI είναι ειδική διάταξη του δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως και συνιστά εξαίρεση από τον γενικό κανόνα στον τομέα αυτόν, κατά τον οποίον οι καταβολές κοινωνικών παροχών δεν συνεπάγονται ανάληψη των εξόδων από τους δικαιούχους, ακόμη και όταν πρόκειται για καταβολές στην αλλοδαπή. Δεδομένου ότι τα έξοδα καταβολής στην αλλοδαπή συχνά είναι σαφώς υψηλότερα, αλλά οι δικαιούχοι δεν έχουν καταβάλει υψηλότερες εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, η εξαίρεση αυτή δικαιολογείται προδήλως στην περίπτωση «αντιοικονομικών» καταβολών.

16 Επειδή είχε αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της γερμανικής κανονιστικής ρυθμίσεως με το κοινοτικό δίκαιο, το Sozialgericht Münster αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει το άρθρο 118, παράγραφος 2a, του SGB VI με το κοινοτικό δίκαιο και ειδικότερα με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που περιορίζει περισσότερο για την αλλοδαπή απ' ό,τι για τη Γερμανία την καταβολή συμπληρωματικών ποσών οφειλομένων στα πλαίσια συντάξεως;»

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

17 Επιβάλλεται πρωτίστως να υπομνηστεί ότι, στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί της συμβατότητας ενός εθνικού μέτρου προς το κοινοτικό δίκαιο. Πάντως, είναι αρμόδιο να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που άπτονται του

κοινοτικού δικαίου και που επιτρέπουν σ' αυτά να εκτιμούν τη συμβατότητα στα πλαίσια των υποθέσεων που επιλαμβάνονται (βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 30ής Απριλίου 1998, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-37/96 και C-38/96, Sodiprem κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-2039, σκέψη 22).

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με το υποβληθέν ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το κοινοτικό δίκαιο, και ιδίως η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, απαγορεύει εθνική νομοθεσία κατά την οποία το ελάχιστο ποσό στο οποίο πρέπει να ανέρχεται η χρηματική παροχή προκειμένου να είναι δυνατή η καταβολή της σε κοινοτικό υπήκοο ο οποίος κατοικεί εντός άλλου κράτους μέλους είναι υψηλότερο από το ποσό που απαιτείται όταν η καταβολή αυτή πραγματοποιείται εντός του ιδίου κράτους μέλους.

19 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ελάχιστο όριο για την καταβολή των πληρωμών δεν συνεπάγεται διάκριση ανάλογα με το αν ο υπήκοος είναι Γερμανός ή αλλοδαπός, αλλά ανάλογα με το αν η καταβολή πραγματοποιείται στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή· επομένως, δεν πρόκειται για άμεση δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας.

20 Όσον αφορά μια ενδεχόμενη έμμεση δυσμενή διάκριση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στο μέτρο που η γερμανική κανονιστική ρύθμιση προβλέπει υψηλότερο ελάχιστο όριο για τις καταβολές στην αλλοδαπή, οι δικαιούχοι συντάξεων που κατοικούν στην αλλοδαπή υφίστανται δυσμενή μεταχείριση.

21 Η Επιτροπή διερωτάται πάντως αν η δυσμενής αυτή μεταχείριση πλήττει κυρίως τους Γερμανούς υπήκοους ή τους υπήκοους άλλων κρατών μελών. Επισημαίνει ότι η

διάταξη αφορά αναμφισβήτητα και τους υπήκοους άλλων κρατών μελών, δηλαδή όλους όσους, κατά τη λήξη του επαγγελματικού βίου τους στη Γερμανία, επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους, καθώς και τους υπήκοους άλλων κρατών μελών οι οποίοι λαμβάνουν γερμανική σύνταξη ως πρώην μεθοριακοί εργαζόμενοι.

22 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή αμφιβάλλει για το αν υφίσταται έμμεση δυσμενής διάκριση και εκτιμά ότι αυτή μπορεί να γίνει δεκτή μόνον υπό την προϋπόθεση ότι θίγεται σαφώς περισσότερο η μία ή η άλλη κατηγορία. Φρονεί ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει αν πληρούται η προϋπόθεση αυτή.

23 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι ο σκοπός του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 είναι η εξασφάλιση, σύμφωνα με το άρθρο 48 της Συνθήκης, υπέρ των προσώπων στους οποίους εφαρμόζεται ο κανονισμός, της ισότητας όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση άνευ διακρίσεως λόγω ιθαγενείας, καταργώντας συναφώς κάθε διάκριση απορρέουσα από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών (απόφαση της 25ης Ιουνίου 1997, C-131/96, Mora Romero, Συλλογή 1997, σ. I-3659, σκέψη 29).

24 Αποτελεί πάγια νομολογία ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όπως διατυπώνεται στο άρθρο αυτό, απαγορεύει όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις, λόγω ιθαγενείας των δικαιούχων των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά και κάθε συγκεκαλυμμένη μορφή διακρίσεως η οποία, με την εφαρμογή άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα (προαναφερθείσα απόφαση Mora Romero, σκέψη 32).

25 Έτσι, πρέπει να θεωρείται ότι συνεπάγονται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις οι προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου οι οποίες, μολονότι εφαρμόζονται χωρίς διάκριση λόγω ιθαγενείας, θίγουν κυρίως ή στη μεγάλη πλειονότητά τους τους διακινουμένους εργαζομένους, καθώς και οι αδιακρίτως εφαρμοζόμενες προϋποθέσεις των οποίων η πλήρωση είναι ευκολότερη για τους ημεδαπούς εργαζομένους απ' ό,τι για τους διακινουμένους εργαζομένους, ή οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο να λειτουργήσουν σε βάρος ειδικά των διακινουμένων εργαζομένων (απόφαση της 23ης Μαΐου 1996, C-237/94, O'Flynn, Συλλογή 1996, σ. I-2617, σκέψη 18).

26 Η κατάσταση διαφέρει μόνον αν οι διατάξεις δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους, ανεξαρτήτους από την ιθαγένεια των ενδιαφερομένων εργαζομένων, και είναι ανάλογες προς τον σκοπό που θεμιτώς επιδιώκεται από το εθνικό δίκαιο (προπαρατεθείσα απόφαση O'Flynn, σκέψη 19).

27 Από το σύνολο της νομολογίας αυτής προκύπτει ότι μια διάταξη του εθνικού δικαίου, η οποία δεν είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη και ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πρέπει να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις, εφόσον μπορεί, από τη φύση της, να θίξει περισσότερο τους διακινουμένους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους και ενέχει, συνεπώς, τον κίνδυνο να θέσει σε δυσμενέστερη μοίρα ειδικά τους διακινούμενους εργαζομένους (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1997, C-57/96, Meints, Συλλογή 1997, σ. I-6689, σκέψη 45).

28 Τούτο ισχύει στην περίπτωση διατάξεως η οποία, όπως η διάταξη της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει υψηλότερο ελάχιστο ποσό για τις καταβολές στην αλλοδαπή απ' ό,τι για τις καταβολές στην ημεδαπή. Λειτουργεί στην πράξη ως ρήτρα κατοικίας, την οποία πληρούν ευχερέστερα οι ημεδαποί δικαιούχοι από τους δικαιούχους άλλων κρατών μελών.

29 Η διάταξη αυτή μπορεί να επηρεάσει ουσιωδώς τους υπηκόους άλλων κρατών μελών, δεδομένου ότι είναι φυσικό να αντιπροσωπεύουν υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των δικαιούχων συντάξεως που καταβάλλεται εκτός Γερμανίας απ' ό,τι μεταξύ των δικαιούχων συντάξεως που καταβάλλεται εντός του εν λόγω κράτους.

30 Σε αντιδιαστολή προς τις παρατηρήσεις που κατέθεσε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μικρή σημασία έχει συναφώς το αν οι δικαιούχοι συντάξεως που κατοικούν εκτός Γερμανίας είναι ή όχι, στην πλειονότητά τους, γερμανικής ιθαγένειας. Πράγματι, για να διαπιστωθεί αν υφίσταται έμμεση διάκριση, αρκεί να συγκριθεί το ποσοστό των ημεδαπών και των μη ημεδαπών μεταξύ των δικαιούχων αυτών στη Γερμανία, αφενός, και στα άλλα κράτη μέλη, αφετέρου.

31 Δεδομένου ιδίως ότι υπήκοοι άλλων κρατών μελών οι οποίοι, κατά τη λήξη του επαγγελματικού βίου τους στη Γερμανία, επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους και ότι οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών οι οποίοι λαμβάνουν γερμανική σύνταξη ως πρώην μεθοριακοί εργαζόμενοι περιλαμβάνονται στη δεύτερη κατηγορία, το ποσοστό των υπηκόων άλλων κρατών μελών μπορεί να είναι υψηλότερο στην εν λόγω κατηγορία δικαιούχων απ' ό,τι στην πρώτη κατηγορία.

32 Καίτοι δεν αποκλείεται η εν λόγω άνιση μεταχείριση να δικαιολογείται από τις υψηλότερες δαπάνες που αναλογούν στις καταβολές που πραγματοποιούνται εκτός της εθνικής επικράτειας, κάθε δικαιολογία συναφώς προϋποθέτει την απόδειξη περί του ότι οι δαπάνες αυτές δεν μπορούν να αποφευχθούν. Ομοίως, η ανάληψη των δαπανών που αναλογούν στην καταβολή των παροχών, την οποία προβλέπει το άρθρο 58 του κανονισμού 574/72, δεν μπορεί να προβάλλεται όταν δεν πραγματοποιούνται δαπάνες της φύσεως αυτής.

33 Πρέπει να τονιστεί συναφώς, όπως υποστήριξε ο C. Borawitz ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ότι οι πληρωμές στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως μεταξύ της Γερμανίας και των Κάτω Χωρών αποτελούν το αντικείμενο διαδικασίας συμψηφισμού (clearing), πράγμα το οποίο επιβεβαίωσε άλλωστε και η Επιτροπή. Κατά τη διαδικασία αυτή, τα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την καταβολή συντάξεως, όπως η σύνταξη του C. Borawitz, διαβιβάζονται σε γραφείο συνδέσμου του κράτους κατοικίας του δικαιούχου, το οποίο επιφορτίζεται τότε με την πληρωμή της συντάξεως μέσω εθνικής καταβολής. Η εν λόγω διαδικασία clearing δεν προκαλεί πρόσθετες δαπάνες, εφόσον, στην πραγματικότητα, καμία πληρωμή δεν γίνεται στην αλλοδαπή.

34 Επιπλέον, ενόψει του γεγονότος ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά την καταβολή ενιαίου συμπληρωματικού ποσού στο πλαίσιο συντάξεως περιοδικού χαρακτήρα, η καταβολή του ποσού αυτού δεν θα δημιουργούσε δαπάνες μεταφοράς εάν το εν λόγω συμπλήρωμα περιλαμβανόταν στην επόμενη καταβολή της συντάξεως. Η χωριστή καταβολή του συμπληρωματικού ποσού δεν πρέπει να αποβαίνει σε βάρος του ενδιαφερομένου, εκτός αν αυτό είναι αδύνατον.

35 Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, απαγορεύει εθνική νομοθεσία κατά την οποία το ελάχιστο ποσό στο οποίο πρέπει να ανέρχεται η χρηματική παροχή προκειμένου να είναι δυνατή η καταβολή της σε κοινοτικό υπήκοο ο οποίος κατοικεί εντός άλλου κράτους μέλους είναι υψηλότερο από το ποσό που απαιτείται όταν η καταβολή αυτή πραγματοποιείται εντός του ιδίου κράτους μέλους, στην περίπτωση κατά την οποία η καταβολή σε άλλο κράτος μέλος δεν συνεπάγεται υψηλότερες δαπάνες σε σχέση με την καταβολή της ιδίας παροχής εντός του πρώτου κράτους μέλους.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

36 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 12ης Μαρτίου 1999 το Sozialgericht Münster, αποφαίνεται:

**Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1945/93 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1993, απαγορεύει εθνική νομοθεσία κατά την οποία το ελάχιστο ποσό στο οποίο πρέπει να ανέρχεται η χρηματική παροχή προκειμένου να είναι δυνατή η καταβολή της σε κοινοτικό υπήκοο ο οποίος κατοικεί εντός άλλου κράτους μέλους είναι υψηλότερο από το ποσό που απαιτείται όταν η καταβολή αυτή πραγματοποιείται εντός του ιδίου κράτους μέλους, στην περίπτωση κατά την οποία η καταβολή σε άλλο κράτος μέλος δεν συνεπάγεται υψηλότερες δαπάνες σε σχέση με την καταβολή της ιδίας παροχής εντός του πρώτου κράτους μέλους.**

Edward Kapteyn La Pergola

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Σεπτεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τετάρτου τμήματος

D. A. O. Edward